

TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL SYSTEMS IN WARTIME CONDITIONS: PROSPECTS FOR REFORMATION HOUR

INTERNATIONAL COLLECTIVE
MONOGRAPH

**MUNICIPAL ESTABLISHMENT
«KHARKIV HUMANITARIAN-PEDAGOGICAL ACADEMY»
OF KHARKIV REGIONAL COUNCIL**

**TRANSFORMATION OF EDUCATIONAL SYSTEMS
IN WARTIME CONDITIONS:
PROSPECTS FOR REFORMATION**

International collective monograph

ISBN 978-80-88618-97-3 (E-book)

DOI NUMBER: 10.46489/TOESIWC-24-42

**Kharkiv-Praha
2024**

UDC 37.014.5-044.922]”364”(02.0.064)

T 65

*Recommended for publication by the Academic Council
Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy»
of Kharkiv Regional Council
(Minutes № 4 of November 19, 2024)*

Reviewers:

Arne Verhaegen, director of the educational foundation EduFuture, Hämeenküre, Finland.

Axana Pozdnyakova, head of Belgian Education Council.

Oksana Stupak, DrS, asistent of Department of Educational Sciences of Masaryk University

T 65 Transformation of educational systems in wartime conditions: prospects for reformation: international collective monograph / edited by G. F. Ponomarova, A.A. Kharkivska, L.O. Petrychenko and other; Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council. – Publishing house OKTAN PRINT s.r.o., 2024. – 531 p.
ISBN 978-80-88618-97-3 (E-book)

The monograph highlights transformational processes in the education system under martial law. It substantiates applied aspects of digitalization, distance learning, and the integration of inclusive education in all levels of education, in particular in the process of professional training of future specialists for work in today's conditions, and readiness for further active professional activity.

The scientific publication may be useful to scientists, teachers, doctoral students, postgraduate students, higher education students, as well as those interested in the modernization of the educational process under martial law.

UDC 37.014.5-044.922]”364”(02.0.064)

ISBN 978-80-88618-97-3 (E-book)

© G. F. Ponomarova, A.A. Kharkivska,
L.O. Petrychenko and other, 2024
© ME «KhHPA», 2024

CONTENT

FOREWORD	7
Education for the future: training of specialists in institutions of higher education under the conditions of marital state with a projection for the post-war reconstruction of the country (<i>Ponomarova H.</i>).....	8
Modern problems of implementing academic mobility of higher education acquirers in the conditions of martial law (<i>Kharkivska A., Otroshko T.</i>)	28
Supporting the motivation of higher education students to engage in research activities under martial law (<i>Petrychenko L., Prokopenko A.</i>).....	48
Transforming the content of computer science textbooks to increase students' digital readiness in crisis situations (<i>Stepanets I., Shcherbak I.</i>).....	64
Formation of basic soft skills in future competitive specialists of the educational sector (<i>Repko I., Kobzar Yu.</i>).....	80
Communicative aspect of forming a future professional in higher education institutions (<i>Poliakova I., Vasylenko O.</i>)	98
Professional training of future specialists on the basis of partnership implementation under martial law (<i>Ryabokin S., Monastyrskya O.</i>)	116
Therapeutic function of cohort learning: analysis in the context of uncertainty conditions (<i>Denisova N., Kamardash N.</i>).....	132
The modern social challenges to the spiritual and moral education of future specialists in the social sphere in the conditions of an inclusive society during the war (<i>Andreieva M.</i>).....	152
Continuity of preschool and primary education: realities and prospects. Inclusive space (<i>Balla L., Osipova T.</i>).....	174
Peculiarities of professional and value development of future teachers: education under martial law (<i>Beskorsa V., Nikulenko S., Zhuravlova I.</i>).....	195
Features of the functioning of education for sustainable development in the conditions of martial law (<i>Beskorsa V.</i>).....	217
Flexible learning environment as a necessity of modern education (<i>Belmaz Ya., Pikalova A., Zlatina K.</i>).....	238
The role of visualization in educational content as a factor of increasing the educational and cognitive motivation of the individual (<i>Haiduk K., Hnida O., Verenysh L.</i>).....	254

Діджиталізація освіти під час війни: нові реалії та інструменти для навчання (<i>Колесник Л., Котелевська Л., Бойчук М.</i>).....	304
Професійна підготовка майбутніх учителів в умовах цифрової трансформації освіти під час воєнного часу (<i>Лєдок М.</i>).....	324
Цифрова трансформація в системі вищої освіти України в умовах воєнного стану (<i>Одарченко В.</i>).....	341
Роль цифрових наративів у формуванні професійних навичок здобувачів гуманітарного спрямування (<i>Олянич В., Хряпін Е.</i>)	359
Підготовка майбутніх вихователів до професійної діяльності в контексті інклюзивної освіти (<i>Пасічник С., Савченко Л.</i>).....	376
Створення сучасного інформаційно-освітнього середовища сучасного закладу вищої освіти як умова формування інформаційно-технологічної компетентності майбутніх учителів інформатики (<i>Роганов М.М., Роганов М.Л.</i>).....	397
Роль музичної терапії та нейропсихологічної корекції у корекційно-розвитковій роботі з дітьми з РАС в умовах реабілітаційних центрів (<i>Суменко Т.</i>).....	414
Метаморфози цифрової освіти в Україні: виклики та перспективи (<i>Тищик В., Плаксіна О.</i>).....	436
Формування методичної творчості майбутніх учителів в умовах трансформації освіти (<i>Упатова І.</i>).....	455
Трансформація практичних занять з різних фітнес-технологій для здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу (<i>Школа О., Фоменко О., Макотченко О.</i>).....	494
Психологічний компонент формування індивідуального виконавського стилю майбутнього вчителя-музиканта (<i>Шумська О.</i>).....	512
ПІСЛЯМОВА	530

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ТВОРЧОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ

©Упатова І.

DOI NUMBER: 10.46489/TOESIWC-24-42-24

Стаття присвячена проблемі формування методичної творчості майбутніх учителів на основі інтегрованої методичної компетентності в умовах трансформації освіти, аналізу особливостей підготовки майбутніх учителів до її реалізації.

Розкрито дидактичні підходи до розв'язання проблеми підготовки майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти до творчо-методичної діяльності, зазначено функції (продуктивно-процесуальна й креативно-процесуальна) та умови формування методичної творчості майбутніх учителів. Авторка визначає методичну компетентність як комплексну характеристику особистості, що проявляється в умінні організувати освітній процес із певного предмета відповідно до сучасних стандартів. З'ясовано, що до основних складових методичної творчості належать: аналіз існуючих методик, розробка нових методів, адаптація існуючих методів, інтеграція технологій, співтворчість та обмін досвідом. Розглянуто класифікацію методичних умінь, які є основою для творчої методичної діяльності.

Виокремлено основні напрями методичної підготовки в умовах трансформації освіти: загальна методична підготовка, використання інтерактивних технологій у навчанні, зокрема, цифрових (інтерактивних дошок, мобільних додатків тощо); формування критичного мислення, рефлексивних умінь та саморозвиток у професійній діяльності; адаптація до нових стандартів та реформ у сфері освіти, методична трансформація освітніх систем в умовах кризових ситуацій (які можуть бути спричинені пандемією або військовою агресією). Запропоновано особливості формування методичної творчості майбутніх учителів в умовах трансформації освіти при дистанційному форматі навчання.

Ключові слова: трансформація освіти, дистанційне навчання, методична компетентність, методична підготовка, методична творчість майбутніх учителів.

Upatova I. «Formation of methodological creativity of future teachers in the conditions of education transformation».

The article is devoted to the problem of the formation of methodical creativity of future teachers on the basis of integrated methodical competence in the conditions of education transformation, analysis of the features of training future teachers for the implementation of methodical creativity.

The article reveals didactic approaches to solving the problem of training future teachers of general secondary education institutions for creative and methodological activities, indicates the functions (productive-processual and creative-processual) and conditions for the formation of future teachers' methodological creativity. The author defines methodological competence as a complex characteristic of a personality, which is manifested in the ability to organize the educational process in a particular subject in accordance with modern standards. It has been found that the main components of methodological creativity include: analysis of existing methods, development of new methods, adaptation of existing methods, integration of technologies, co-creation and exchange of experience. The classification of methodical skills, which are the basis for creative methodical activity, is considered.

The main directions of methodical training in the conditions of education transformation can be singled out, such as: general methodical training, use of interactive technologies in education, in particular, digital ones (interactive whiteboards, mobile applications, etc.);

formation of critical thinking, reflective skills and self-development in professional activity; adaptation to new standards and reforms in the field of education, methodical transformation of educational systems in crisis situations (which may be caused by a pandemic or military aggression). Features of the formation of methodical creativity of future teachers in the conditions of education transformation with distance learning format are proposed.

Keywords: transformation of education, distance learning, methodical competence, methodical training, methodical creativity of future teachers.

Актуальність теми дослідження. Військові дії суттєво впливають на освітнє середовище, змінюючи як умови навчання здобувачів освіти, так і вимоги до педагогів. Майбутнім учителям необхідно розвивати не лише традиційні педагогічні навички, але й методичну творчість, формування якої в умовах війни є актуальною проблемою й вимагає від педагогічних закладів вищої освіти глибокого переосмислення фахової підготовки та адаптації до нових реалій.

Аналіз проблеми практичної підготовки вчителів у педагогічному ЗВО та формування в них професійної компетентності дозволив виділити ряд протиріч, а також визначити пріоритетні сфери. Виходячи з особливостей професійної діяльності вчителя в ЗЗСО, слід зазначити, що пріоритетною сферою педагогічної діяльності є його методична робота, якість і рівень якої залежить від сформованості методичної компетентності та методичної творчості.

У той же час є очевидним дефіцит наукових знань, які розкривають закономірності формування методичної компетентності. До теперішнього часу пропонуються різні теоретичні моделі щодо методичної підготовки майбутніх учителів в умовах здобуття ними формальної, неформальної та інформальної освіти. Однак, на жаль, ще недостатньо вивчені інтеграційні тенденції в системі методичної підготовки майбутнього фахівця.

У силу обставин, що склалися в умовах сьогодення (кризові ситуації, що спричинені глобальною пандемією та російською військовою агресією проти України), загострилися протиріччя між:

- зростанням вимог соціального замовлення суспільства щодо методичної підготовленості вчителя до реалізації концепції Нової української

школи й неготовністю більшості з них методично виважено задовольняти цим очікуванням;

- потребою закладів ЗЗСО в учителях, які мають бути компетентним у дидактичній та методичній сферах в умовах дистанційного навчання, яке є особливо актуальним в умовах війни, і недостатньою розробленістю питань формування інтегрованої методичної компетентності та методичної творчості в умовах трансформації освіти (оскільки в умовах воєнного часу освітній процес здебільшого відбувається за дистанційною формою навчання, яка має як дидактичні переваги, так і недоліки, які впливають на якість освітнього процесу).

Так, Н. Мордовцева та А. Харківська зазначають, що вирішення проблем, які пов'язані із технічними, психологічними й організаційними труднощами в умовах дистанційної та змішаної форм навчання, «допоможе налагодити більш продуктивну взаємодію на онлайн-заняттях, аби здобувачі вищої освіти набили практичного досвіду організовувати онлайн-зустрічі із своїми клієнтами у подальшій самостійній діяльності» [11, с. 437].

Серед проблем дистанційного навчання слід зазначити недостатній рівень володіння як педагогами, так і здобувачами освіти різних рівнів, навичками роботи на дистанційних платформах та освітніх сервісах; обмеженість або ж відсутність фінансових та технічних ресурсів, обмеженість доступу до Інтернету, недостатня матеріальна вмотивованість педагогів, низький рівень самоорганізації та бажання до навчання з боку як здобувачів закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), так і закладів вищої освіти (ЗВО).

З вищезазначеного випливає, що розв'язання окреслених проблем вимагає зміни дидактичних підходів щодо якісної реалізації освітнього процесу в педагогічних ЗВО. Серед перспективних підходів, якими має керуватися в повсякденній діяльності педагог, є діяльнісний, компетентнісний, особистісно-орієнтований (диференційований), інтегрований, креативний. Ці підходи, мають застосовуватися в процесі

фахової підготовки майбутніх учителів для закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) й сприяти підтримці навчання майбутніх фахівців протягом усього життя шляхом неформальної та інформальної освіти.

Отже, актуальність, теоретична й практична значущість зазначеної проблеми, її недостатня розробленість у науковому просторі, а також потреба подолання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз основних досліджень і публікацій. У зв'язку із трансформацією освітніх систем в умовах воєнного часу для науково-педагогічних і педагогічних працівників постає питання якості навчання та організації освітнього процесу, які стали актуальними під час процесу переходу закладів освіти на дистанційний режим роботи. Однак, слід зазначити, що трансформації освітніх систем, зміні поглядів на модернізацію освіти щодо доцільності та необхідності опанування методиками дистанційного навчання, новітніми освітніми технологіями цифровізації (діджиталізації) освітнього процесу, заважають педагогічні стереотипи, які впливають на освітній процес і його результати, оскільки вони є міцно сформованим стилем професійного мислення та фахової діяльності [2, с. 165–184].

В умовах воєнного стану освіта вимагає оперативного рішення щодо зміни педагогічних стратегій і тактик (у відповідності до конкретних умов освітнього середовища та особливостей здобувачів освіти), а головне, позбавлення від певних (не актуальних) стереотипів.

Так, Л. Лондар аналізує проблему щодо забезпечення дистанційного навчання в Україні в умовах війни, а саме, позитивні та негативні сторони дистанційного навчання в контексті впливу на якість освітнього процесу, форми взаємодії учнів та педагогів при дистанційному навчанні в Україні, а саме канали зв'язку педагогічних працівників з учнями під час організації дистанційного навчання та форми оцінювання навчальних досягнень учнів ЗЗСО при онлайн-навчанні [6, с. 34–40].

Проблеми розвитку дистанційної освіти в Україні досліджували В. Кириленко, І. Семенець-Орлова, Ю. Чалюк та інші науковці.

Так, В. Кириленко, Ю. Чалюк висвітлюють основні переваги й недоліки використання дистанційного навчання [5, с. 25–26]. І. Семенець-Орлова, наголошує на ключових чинниках впливу на якість дистанційної освіти в кризових умовах (ступінь розвитку інформаційно-технологічної інфраструктури в закладах освіти, наявність електронних ресурсів та інструментів, здатність здобувачів освіти й науково-педагогічних / педагогічних працівників до освоєння нових цифрових технологій). Крім того, поява сучасних вимог до змісту фахової компетентності викладачів у розрізі володіння цифровими технологіями висуває певні вимоги щодо технологій, форм і методів їх підготовки до такої діяльності [7, с. 55–57].

Розв'язання проблеми впровадження дистанційних цифрових методик навчання пов'язано з актуальною проблемою реалізації компетентнісного підходу в процесі підготовки майбутніх учителів. Аналіз досліджень із згаданої проблематики засвідчив, що вчені переважно звертаються до вивчення окремих сторін професійної компетентності.

На думку вчених (Н. Василенко, В. Каплінський, І. Фурса), компетентнісний підхід в освітньому процесі передбачає формування у здобувачів, як результат здобуття освіти, здатність діяти в різних фахових чи життєвих ситуаціях на основі засвоєних знань, умінь і навичок [1; 4; 10].

Так, І. Фурса розглядає професійну компетентність майбутнього вчителя біології на основі інтеграції природничих і педагогічних дисциплін, яку визначено як інтегративну якість високо вмотивованої особистості. Авторка наголошує, що інтегративність проявляється в інтеграції у змісті освітніх компонентів, формах, методах і освітніх технологіях підготовки майбутніх учителів біології до професійної діяльності [10, с. 7].

Аналіз досліджень різних авторів засвідчив, що науковці розуміють методичну компетентність як інтегральну характеристику педагога

(професійно-особистісну), що виражається в його готовності виконувати фахову діяльність через впровадження в освітній процес сучасні інформаційні та освітні технології, методики і прийоми, адаптуючи їх до педагогічних ситуацій.

Мета статті полягає в окресленні дидактичних підходів до розв'язання проблеми формування в майбутніх учителів інтегрованої методичної компетентності та в аналізі особливостей підготовки майбутніх учителів до реалізації методичної творчості в умовах трансформації освіти.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетним завданням сучасної педагогічної освіти є забезпечення неперервності формування методичної компетентності майбутнього вчителя. Цей процес започатковується в системі вищої педагогічної освіти, під час професійної підготовки майбутніх учителів і є перманентним упродовж їх професійної діяльності.

Підгрунття методичної підготовки майбутніх учителів становлять наукові розвідки, що були здійснені в таких основних напрямках: обґрунтування наукових засад професійної підготовки майбутніх учителів (Б. Андрієвський, С. Гончаренко, Н. Дем'яненко, О. Дубасенюк, С. Золотухіна, І. Зязюн, О. Іонова, Н. Кузьміна, В. Лозова, А. Маркова, І. Прокопенко, М. Фіцула та ін.), зокрема їхньої науково-методичної підготовки (Н. Бібік, В. Бондар, Н. Грицай, І. Жерносек, Г. Жигadlo, О. Мороз, В. Прокопчук, С. Стрижак та ін.); методична культура майбутнього вчителя (І. Артем'єва, Т. Гущина та ін.), його професійно-методична компетентність (І. Акуленко, О. Зубков, К. Красикова, О. Мірошніченко та ін.), дослідження методичної творчості (В. Андрущенко, С. Дубяга, В. Молодиченко, С. Сисоєва та ін.), методичної майстерності (В. Барсукова, Л. Воловичева, М. Донченко, С. Кара, В. Коваленко, О. Ковальчук, О. Матвієнко, Л. Петриченко, О. Яструб та ін.); розвиток методичного мислення (М. Баранов, Н. Бахмат, Н. Іпполітова, М. Смирнова та ін.), зокрема формування рефлексивних умінь майбутнього педагога

(М. Демидко, В. Краєвський та ін.), його готовності здійснювати інноваційну діяльність (І. Волощук, І. Гавриш, В. Докучаєва та ін.).

Методична підготовка вчителя, яка є важливою складовою розвитку методичної творчості педагога, передбачає засвоєння вчителем різноманітних методів, підходів і технологій для успішного проведення уроків та власної самореалізації як фахівця.

Нагальні вимоги до вищої освіти в наш час передбачають формування у здобувачів інтегративного світогляду, а також формування вмінь використання академічних знань, як результат інтегративного навчання у ЗВО, у подальшій професійній діяльності.

Саме тому, використання інтегративних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів дозволяє розвивати в них ряд умінь і навичок, досвіду, які є основою формування в них фахової методичної компетентності: здатність демонструвати базові теоретичні та методичні знання; добирати та застосовувати сучасні й ефективні методики та технології едукативного процесу; здатність до організації, проведення об'єктивного контролю, оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, аналізу, коригування освітнього процесу в ЗЗСО, здатність формувати в учнів предметні компетентності; віднаходити необхідну інформацію за фахом, переносити знання з однієї галузі в іншу, вибудовувати логічні зв'язки, порівнювати поняття та створювати інтегративні схеми з метою цілісного розуміння явища або ситуації, розв'язувати проблемні та дослідницькі завдання, приймати узгоджене рішення у невизначених ситуаціях тощо.

Серед основних напрямів методичної підготовки в умовах трансформації освіти можна виокремити такі, як:

– загальна методична підготовка, яка спрямована на засвоєння основних методологічних принципів, які має знати кожен учитель: від визначення методів і прийомів навчання до їх адаптації під потреби учнів;

- використання інтерактивних технологій у навчанні, зокрема, цифрових (інтерактивних дошок, мобільних додатків тощо);
- формування критичного мислення в майбутнього вчителя через інтерактивні технології, що забезпечує підготовку його до використання методик, які сприяють розвитку критичного мислення в учнів, такий напрям підготовки є важливим для формування самостійного та творчого підходу до освітнього процесу як у ЗЗСО, так і ЗВО;
- формування рефлексивних умінь щодо професійної діяльності, оскільки для сучасного вчителя важливим є зосередження на аналізі власної діяльності (саморефлексії) та результатах навчальної учнів, постійному вдосконаленні, самооцінці власної діяльності;
- адаптація до нових стандартів та реформ у сфері освіти, оскільки вчителі повинні бути готовими адаптувати свої методики відповідно до змін у навчальних програмах і стандартах;
- методична трансформація освітніх систем в умовах кризових ситуацій (які можуть бути спричинені пандемією або військовою агресією), вона передбачає впровадження інтегрованого навчання, STEM-освіти, гейміфікації, проблемно-орієнтованого навчання, проєктного навчання, кейс-методів, онлайн-квестів тощо, які позитивно впливають на результати освіти, особливо в умовах воєнного часу.

На сучасному етапі розвитку освіти методична компетентність учителя розглядається як здатність організувати освітній процес, упроваджувати інноваційні, інтерактивні методи навчання, використовувати ІКТ та цифрові технології в умовах діджиталізації освіти.

Очевидно, що результатом підготовки майбутніх учителів у педагогічному ЗВО є формування в них методичної компетентності, як складової професійної підготовки, тому цей процес вимагає впровадження компетентнісного підходу у практику педагогічних ЗВО. Цей підхід передбачає реалізацію ідеології інтерпретації змісту освіти.

Важливим напрямом методичної підготовки майбутніх учителів є опанування ними професійно-методичними вміннями, що забезпечить результативну роботу в умовах Нової української школи (НУШ) у відповідності з сучасними освітніми стандартами.

Оскільки методична компетентність реалізується під час професійної діяльності педагога, то цілком зрозуміло, що вона має діяльнісну природу.

Суть діяльнісного підходу полягає у визнанні фахової діяльності основою, засобом і вирішальною умовою прискореного методичного становлення особистості майбутнього вчителя, тобто акценти зміщені від накопичення знань, навичок та вмінь до фахової реалізації особистості молодого вчителя у процесі його діяльності.

У зв'язку з тим, що компетентність має діяльнісну, активну сутність, то формування методичної компетентності майбутніх учителів повинно відбуватися у процесі активної як навчальної, так і квазіпрофесійної діяльності [9].

Реалізація діяльнісного підходу відбувається через педагогічно обґрунтовану сукупність методів, прийомів і засобів формування методичної компетентності.

Якісне навчання майбутніх учителів, формування в них методичної компетентності, неможливо реалізувати без упровадження інноваційних підходів до навчання, новітніх освітніх технологій, сучасних методів викладання та засобів навчання, а головне, без кращих практик педагогів.

Отже, методична компетентність – це комплексна характеристика особистості, що проявляється в умінні організовувати навчальний процес з певного предмета відповідно до сучасних стандартів. Вона включає в себе здатність ефективно вирішувати методичні завдання, що базується на теоретичних знаннях і практичному досвіді викладання. Також важливими аспектами є можливість самореалізації у своїй професії та прагнення до безперервного розвитку, що слугує основою для вдосконалення методичних навичок, умінь, майстерності й творчості.

У цьому дослідженні термін «методична майстерність» охоплює узагальнені здібності вчителя ефективно організовувати освітній процес з учнями, вміння творчо та професійно виконувати свої обов'язки, пов'язані із саморозвитком і вдосконаленням, здатність переосмислювати методичні матеріали, визначати шляхи покращення своєї методичної компетентності та проводити рефлексію власної методичної діяльності.

У процесі дослідження проблеми методичної творчості в контексті професійної підготовки майбутніх педагогів, С. Дубяга, В. Молодиченко та С. Сисоєва пропонують різні підходи й інструменти для підготовки вчителів до творчої методичної роботи. На основі аналізу наукових досліджень у цій сфері, учені узагальнюють наявні форми та методи, які використовуються в цій діяльності [3, 8].

Так, С. Сисоєва розглядає творчо-методичну підготовку вчителя як процес набуття й використання теоретично-систематизованих об'єктивних знань освітніх галузей, закономірностей їх викладання в ЗЗСО, а також формування та творчого використання специфічних навичок, умінь, необхідних учителю для здійснення професійної діяльності, підготовки до майбутньої творчо-методичної діяльності, яка є запорукою успіху та впевненості майбутнього вчителя в професійній діяльності, його творчого потенціалу, вміння адаптуватися в швидкозмінних ситуаціях [8].

Відповідне дослідження розглядає методичну творчість як процес створення та впровадження нових, оригінальних ідей, прийомів, методів і технологій, засобів та форм у галузі навчання, орієнтованих на поліпшення якості освітнього процесу.

До основних складових методичної творчості можна віднести:

Аналіз існуючих методик: дослідження та критичне оцінювання наявних підходів до навчання з метою виявлення їх сильних і слабких сторін.

Розробка нових методів: створення інноваційних підходів і методик, які допомагають краще засвоювати матеріал та роблять навчальний процес більш ефективним.

Адаптація існуючих методів: пристосування перевірених методик під нові умови, наприклад, до зміни технологій або навчальних програм.

Інтеграція технологій: застосування сучасних цифрових технологій для оптимізації навчального процесу (використання онлайн-платформ, інтерактивних методів, віртуальних лабораторій тощо).

Співтворчість та обмін досвідом: активна взаємодія з колегами, участь у професійних спільнотах і семінарах для обміну ідеями та вдосконалення методик.

Методична творчість відіграє важливу роль у розвитку освітньої системи, оскільки стимулює пошук нових рішень та інноваційних підходів для підвищення якості навчання.

Розглянемо теоретичні основи підготовки вчителя до методичної творчості. Підготовці майбутнього вчителя до методичної творчості як складової його фахової підготовки притаманні такі специфічні функції: продуктивно-процесуальна, креативно-процесуальна.

Продуктивно-процесуальна функція спрямована на свідоме набуття майбутніми вчителями власного досвіду методичної діяльності, формування вмінь відрізнити ціннісний досвід від квазіновизни, здатність працювати в умовах, що постійно змінюються; прийняття ефективних методичних рішень відповідно методичних ситуацій.

У процесі реалізації цієї функції важливо створити умови, які дозволять майбутнім учителям набути навичок прийняття методично коректних рішень. Це означає, що знання повинні трансформуватися у практичні автоматизовані дії.

Креативно-процесуальна функція сприяє формуванню певних фахових якостей і педагогічного світогляду, уможлиблює професійне становлення та особистісний розвиток у прискорені терміни. Вона спрямована на усвідомлення майбутніми вчителями її професійної значущості для ефективної педагогічної діяльності в закладі загальної середньої освіти, професійного розвитку.

У процесі реалізації цієї функції відбувається розвиток методичного мислення, а також таких його характеристик, як варіативність, гнучкість, критичність, дієвість та рефлексивність. Це можливо за умови застосування інтерактивних методів і форм навчання, які заохочують здобувачів вищої освіти до обміну думками, допомагають формувати власні погляди на актуальні проблеми, які спираються на засвоєний теоретичний матеріал освітніх компонентів, а також шукати шляхи їх вирішення.

Отже, відбувається розвиток самостійності й оригінальності мислення, активізується вільний професійний самовияв майбутніх педагогів, що відбувається в умовах співробітництва.

У процесі фахової підготовки майбутніх учителів варто спиратися на наукові принципи.

Так, розвиток методичної творчості майбутніх учителів у педагогічному ЗВО базується на таких принципах [9]:

- принцип мотивації до вчительської професії – передбачає формування й розвиток позитивної мотивації, що забезпечується через зростання та розширення можливостей творчої діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти, здійснення індивідуального підходу під час педагогічного процесу;

- принцип професійної доцільності розвитку системи методичної підготовки майбутніх учителів в освітньо-методичному середовищі – полягає у відповідності результатів функціонування системи методичної підготовки студентів вимогам суспільства та системи освіти до сучасного педагога;

- принцип наступності розвитку системи методичної підготовки майбутніх учителів в умовах освітньо-методичного середовища – передбачає зв'язок між явищами й процесами, що відбуваються на різних етапах розвитку системи.

- принцип методичної спрямованості, який полягає в тому, що кожний компонент навчання повинен сприяти професійному становленню

майбутнього фахівця та передбачає методичну підготовку майбутніх учителів в умовах освітньо-методичного середовища;

– принцип випереджальної методичної підготовки та методичного зростання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, який базується на діяльності, пов'язаної з використанням ІКТ для самоосвіти, підготовки до навчальних занять, під час педагогічної практики, участі в позааудиторних заходах методичного спрямування, для впровадження ІКТ у закладі загальної середньої освіти. Цей принцип сприяє реалізації концепції випереджального професійного зростання майбутнього фахівця, своєчасній методичній підготовці майбутніх учителів до нових умов існування в закладах загальної середньої освіти, наданні таких знань та навичок, які дозволили б їм не тільки успішно адаптуватися до нового (професійного) середовища, а й активно впливати на нього в інтересах освітньої галузі. Реалізація принципу спрямована на підготовку високоосвічених, креативних учителів; прищеплення майбутнім учителям прагнення до постійного оновлення знань; упровадження інноваційних форм, методів, технологій і засобів навчання, які дозволяють підвищити рівень адаптації випускників педагогічних навчальних закладів до перспективних потреб закладів загальної середньої освіти, управліннь освіти;

– принцип актуалізації можливостей освітньо-методичного середовища для розвитку системи методичної підготовки майбутніх учителів полягає у визначенні явних і потенційних його можливостей для кожного з етапів розвитку системи методичної підготовки;

– принцип свідомого вибору напряму методичної діяльності сприяє формуванню позитивної мотивації до творчої, інноваційної, науково-дослідної діяльності, стійкої мотивації до самовдосконалення та самореалізації за умов спонукання майбутнього педагога до методичної діяльності, яка надавала певного сенсу; виникненню бажання творчості;

– принцип організації співтворчості та діалогової взаємодії між учасниками процесу методичної підготовки забезпечує інтерактивну

взаємодію між усіма учасниками навчально-методичної підготовки студентів;

– принцип мобільності системи методичної підготовки в умовах впливу освітньо-методичного середовища передбачає створення умов для методичного становлення майбутнього вчителя у прискорені терміни;

– принцип методичної рефлексії власної педагогічної діяльності сприяє самоосмисленню майбутніми вчителями значущості результатів їх методичної підготовки.

Отже, визначальним у системі методичної підготовки є принципи випереджальної методичної підготовки та методичного зростання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, принцип методичної рефлексії власної педагогічної діяльності за умов занурення майбутніх учителів в освітньо-методичне середовище, що детермінує концепцію випереджального навчання з методичної підготовки вчителя, який було обґрунтовано та введено автором [9].

Указані принципи методичної підготовки майбутніх педагогів відображають ключові вимоги до цього процесу, окреслюючи напрямок їхньої діяльності. Урешті-решт, це дає змогу творчо підійти до формування системи методичної підготовки, яка є важливою складовою загальної педагогічної підготовки фахівців в галузі освіти. Реалізація цих принципів повинна відбуватися через зміст, що базується на основах педагогічних освітніх компонентів, методах їх викладання, педагогічній практиці й позааудиторних заходах, які мають методичний характер.

Обґрунтуємо педагогічні умови, які сприяють формуванню в майбутніх учителів методичної творчості.

Перша педагогічна умова, яка сприяє методично-діяльнісному наповненню професійної підготовки майбутніх учителів, спрямована на набуття здобувачами вищої освіти методично-професійного досвіду та його рефлексії.

Ця умова передбачає:

- внесення змін в організацію освітньої діяльності студентів у закладі вищої освіти та поза його межами (зокрема під час проходження педагогічної практики);
- набуття здобувачами вищої освіти методичного досвіду в процесі проходження педагогічної практики й участі в позааудиторних заходах методичного спрямування;
- спрямованість змісту професійної підготовки майбутніх учителів на методичну діяльність у закладі загальної середньої освіти; актуалізацію й систематизацію наявних знань про методичну роботу вчителя через розкриття зв'язків між навчальною, методичною, науковою та організаційною роботою, що забезпечить ґрунтовну дидактико-методичну, науково-методичну, творчо-методичну підготовку та цілеспрямоване формування методично-професійного досвіду та його рефлексії, методичної майстерності як творчо-методичної складової педагогічної діяльності;
- урахування індивідуальних дидактико-методичних, творчо-методичних можливостей кожного здобувача вищої освіти їх інтересів і ставлення до науково-методичної діяльності;
- розвиток методичної творчості й ініціативи через залучення студентів до узагальнення та обміну своїм потенціалом творчої методичної діяльності;
- засвоєння здобувачами вищої освіти досвіду продуктивної методичної діяльності, подолання педагогічних стереотипів щодо методичної роботи вчителів, усвідомлення завдань методичної роботи вчителів і закладів загальної середньої освіти;
- сприйняття майбутніми вчителями процесу їх методичної підготовки як моделі реальної методичної роботи в закладі загальної середньої освіти;
- формування вмінь спостерігати, оцінювати, контролювати, аналізувати, робити узагальнення та висновки щодо власної методичної діяльності;

– зміну позиції викладача педагогічного ЗВО з транслятора знань на фасилітуючу, що сприятиме формуванню майбутнього вчителя-фасилітатора;

– упровадження етапу рефлексії в навчальні заняття ЗВО, педагогічну практику та позааудиторні заходи методичного спрямування.

Зазначена умова дозволяє майбутньому вчителю прагнути до самореалізації на основі внутрішньої професійної мотивації; шукати способи альтернативного розв'язання проблем, що існують в освітньому процесі; свідомо планувати й моделювати діяльність учасників педагогічного процесу та способів їх взаємодії, осмислювати зміст методичної діяльності педагога; здійснювати рефлексію методично-професійного досвіду, коригувати й контролювати своє методичне мислення.

Слід зазначити, що формування критичного та креативного методичного мислення, ефективне набуття досвіду творчої методичної діяльності й її рефлексії в майбутніх учителів можливе за умов упровадження в навчальний процес інтерактивного навчання, яке передбачає взаємодію майбутніх учителів між собою та викладачем.

Оскільки в сучасному суспільстві якісна професійна освіта починає усвідомлюватися як володіння технікою роботи з інформацією, удосконалення навичок самоосвіти, цілепокладання та мотивації власної діяльності, тому на часі питання щодо сприяння впровадження в освіту нових інформаційних технологій, що дозволяє отримати доступ до великого обсягу інформації, якісно підвищити рівень застосування отриманих знань, а підготовка фахівців, що володіють ІКТ, є основою розвитку сучасної системи освіти.

Для набуття методичного досвіду великі можливості надає організація педагогічної практики в ЗЗСО, на момент проходження якої у майбутніх учителів наявних методичних знань виявляється недостатньо, а необхідні професійно значущі якості вимагають постійного розвитку, який ефективно відбувається за умов педагогічної співпраці. Саме тому, при її організації,

важливо враховувати те, що дієвим чинником методичної підготовки здобувачів вищої освіти є особистість учителя ЗЗСО і керівника практики, їх ерудиція, методична майстерність, а також, спрямування та корекція методичної діяльності студентів.

Зважаючи на те, що проходження педагогічної практики супроводжується постійним контактом студента-практиканта з учителем, це відбивається на діяльності майбутнього вчителя, який повторює його стиль роботи. Також велике значення має стиль керівництва практикою з боку методистів ЗВО, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та загальна атмосфера в них, яка складається як з відношення вчителів до педагогічної практики студентів-практикантів взагалі, так і зі ставлення їх до особистості майбутнього вчителя. Саме від цього залежить, чи зможе майбутній учитель реально навчитися займатися методичною самоосвітою, саморозвитком та самовдосконаленням. Зазначимо, що викладач – методист педагогічної практики й вчитель, які досконало володіють методикою, логічно, чітко, доступно консультують студентів, майстерно оперують методичними прийомами, цікавими фактами, мотивують майбутніх учителів своїм широким методичним кругозором, методичною компетентністю.

Отже, аналіз змісту педагогічної практики, досить чітко визначає її місце в набутті досвіду методичної діяльності, методичному становленні майбутнього вчителя, а зазначена педагогічна умова вимагає впровадження:

- самостійної роботи студентів із упровадженням завдань методичного спрямування, безпосередньої методичної діяльності, що сприяє формуванню досвіду методичної діяльності та його рефлексії;

- методичних завдань для проходження різних видів педагогічної практики;

- інтерактивних методів і прийомів, форм організації навчально-методичної діяльності майбутніх учителів (індивідуальної, парної, групової, колективної, фронтальної діяльності), що сприяє організації активної творчої

взаємодії майбутніх учителів між собою, реалізації продуктивної науково-методичної діяльності;

- інформаційних технологій (розробка електронних навчально-методичних комплексів, до наповнення яких варто залучати майбутніх учителів; створення презентацій, портфоліо, відеороликів, відеотек для лабораторних та практичних занять, для уроків тощо), що стимулює зацікавленість предметом і демонстрацію креативного мислення; заохочує студентів до реалізації власних ідей, виявлення та аналізу методичних проблем, сприяє зміні позиції здобувача вищої освіти з пасивного користувача на активного учасника, співавтора освітнього процесу;

- інтегрування теоретичних і практичних складових, з поступовим ускладненням її змісту і моделюванням реальної методичної діяльності майбутнього вчителя, що розширює уявлення майбутніх учителів про обрану професію, сприяє набуттю ними методичного досвіду;

- позааудиторної діяльності (участь у науково-дослідній роботі, науково-методичних заходах), що спонукає майбутніх учителів до застосування методичних знань на практиці, сприяє розвитку їхньої ініціативи, методичної творчості, здатності до взаємодії з іншими.

Результатом набуття методичного досвіду в процесі проходження педагогічної практики та участі в системі позааудиторних заходів методичного спрямування стане:

- сформованість інтересу до методичної роботи вчителів і закладів загальної середньої освіти; мотивації студента до набуття методично-професійного досвіду та його рефлексії, яка є передумовою методичного самовдосконалення, його творчого пошуку, розвитку індивідуального стилю методичної діяльності;

- здатність майбутнього вчителя до здійснення методичної рефлексії (володіння методами та прийомами рефлексії), усвідомлення значущості рефлексії на різних етапах навчання;

- усвідомлення майбутніми педагогами безпосередніх та перспективних цілей методичної роботи в професійній діяльності,
- застосування студентами-практикантами методичних надбань під час проходження різних видів педагогічної практики та участі в позааудиторних заходах методичного змісту, умінь щодо самостійного проведення навчальної та виховної роботи з учнями, творчого розв'язання методичного завдання;
- опанування методиками інтерактивного навчання, що передбачає формування критичного мислення;
- зміна позиції майбутнього педагога з транслятора знань на позицію вчителя-фасилітатора, спроможного підтримувати особистість учня, забезпечувати педагогічну взаємодію, оскільки саме такого педагога потребують сучасні заклади загальної середньої освіти;

Зазначені результати щодо першої умови можна отримати, якщо в процесі підготовки майбутніх учителів буде функціонувати освітньо-методичне середовище.

Друга педагогічною умова – функціонування системи методичної підготовки майбутніх учителів – створення сприятливого освітньо-методичного середовища (установлення діалогових стосунків співробітництва, творчої взаємодії, позитивної психоемоційної атмосфери) привертає увагу до методично-професійної майстерності викладачів і потребує застосування комплексу методичних заходів для підвищення кваліфікації фахівців.

У проведеному дослідженні освітньо-методичне середовище розглядається як частина освітнього простору, під яким розуміється цілісна динамічна відкрита система, яка об'єднує науково-методичну діяльність педагогічних ЗВО та закладів загальної середньої освіти, що надає можливості для формування творчої особистості майбутнього педагога, його самореалізації під час фахової підготовки [9].

Створення сприятливого освітньо-методичного середовища передбачає впровадження системи позааудиторних заходів методичного змісту та спрямування методичної підготовки у ньому студентів на формування ціннісного ставлення до реалізації методичної підготовки, потреби у методичному вдосконаленні стимулювання їх інтересу до самоосвіти; саморозвитку, самовдосконалення, практичної значущості методичної підготовки.

Під час дослідження в основу підготовки майбутніх учителів в освітньо-методичному середовищі закладу вищої педагогічної освіти було покладено теоретично й методично обґрунтовані положення щодо організації їх самоосвітньої діяльності, перш за все, у процесі вивчення предметів педагогічного циклу, методик викладання предметів, організації самоосвітньої діяльності, методичної діяльності під час проходження педагогічної практики, участі в позааудиторних заходах [9].

Зануренню майбутніх учителів в освітньо-методичне середовище, у якому методична робота має бути актуальною, практичною та максимально корисною, сприяє стимулювання їх до методичної діяльності, творчого пошуку, розв'язання педагогічних проблем, здійснення самоосвіти та саморозвитку, розробки моделі педагогічного процесу (уроку), удосконалення власної методичної майстерності, формування методичних знань, власного стилю методичної діяльності, переконань, методичного мислення через серйозну роботу над мотивацією кожного здобувача вищої освіти, починаючи з першого курсу.

Сучасне освітньо-методичне середовище забезпечить майбутніх педагогів умовами для отримання методичної освіти, емоційно впливатиме на формування в них позитивної самооцінки, що допоможе позбутися від неадекватної оцінки власних методичних дій. Слід зазначити, що ефективне функціонування такого середовища педагогічного ЗВО залежить від його мети й завдань щодо фахової підготовки.

Головна мета освітньо-методичного середовища закладу вищої освіти – створення умов для підвищення престижу педагогічної професії та розвитку педагогічної креативності, методичного пошуку, які є живильним середовищем для нових ідей, досягнень у науково-методичній діяльності майбутніх учителів.

Найважливішими завданнями освітньо-методичного середовища є:

- мотивація та забезпечення зростання рівня дидактико-методичної, науково-методичної складової професійної підготовки майбутніх педагогів, методичної компетентності як умов ефективного розвитку особистості сучасного вчителя, удосконалення процесу педагогічної підготовки фахівця;
- формування власного творчого стилю педагогічної діяльності;
- апробація методичних ідей учителів, педагогічних технологій тощо;
- розширення науково-педагогічного світогляду майбутнього фахівця;
- підвищення престижу педагогічної професії.

Для реалізації завдань необхідною умовою є встановлення творчих зв'язків між науковими кафедрами педагогічних ЗВО, предметними комісіями й адміністрацією закладів загальної середньої освіти, методичними кабінетами районних управлінь освіти тощо.

На думку А. Прокопенко й А. Харківської, саме партнерство у вищій школі має ґрунтуватися на організації освітнього середовища, «заснованого на гуманістичних орієнтирах, активній участі в розробці загальної стратегії розвитку закладу, освітньо-професійних програм, структур і планів діяльності структурних підрозділів, факультетів, кафедр...» [12, с. 38]. Це дозволяє встановити фахову партнерську взаємодію та зумовлює методичне взаємозбагачення, які забезпечуються готовністю до професійного діалогу, активністю під час взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу, прагненням до спільної дидактико-методичної та науково-методичної співпраці, творчої методичної діяльності.

Звичайно, освітньо-методичне середовище має надихати майбутніх педагогів на творчий пошук, на постійну демонстрацію інновацій, які згодом стають їх надбанням.

Друга педагогічна умова передбачає:

- упровадження системи позааудиторних заходів науково-методичного спрямування з метою формування в майбутніх учителів потреби та позитивної мотивації щодо методичної діяльності в закладі загальної середньої освіти в майбутньому;

- установлення демократичного стилю спілкування учасників педагогічного процесу, що вимагає реалізації фасилітуючої взаємодії;

- створення умов для реалізації педагогічного зв'язку: викладач – студент – учитель, що передбачає організацію спільної дидактико-методичної взаємодії викладача й студента, студентів групи, різних курсів, педагогічних ЗВО, взаємодію з освітянами ЗЗСО, управлінськ освіти тощо;

- комп'ютерноорієнтоване методичне забезпечення (розробка тематичних презентацій у програмі PowerPoint, створення електронної педагогічної бібліотеки, яка містить відеоролики про видатних педагогів, відеоуроки за різними педагогічними технологіями тощо).

Для практичної реалізації зазначеної умови необхідно: розробити систему позааудиторних заходів методичного спрямування та забезпечити варіативність їх форм, методів, засобів, інформаційно-технічного забезпечення; забезпечити методичну підготовку майбутніх учителів через продуктивну методичну діяльність в освітньо-методичному середовищі; створити під час навчальних занять, проходження педагогічної практики та позааудиторних заходів атмосфери толерантності й співробітництва.

Наголосимо, що формуванню методичної творчості майбутніх учителів сприяє система підготовки в педагогічному ЗВО на основі інтеграції квазіпрофесійної аудиторної та позааудиторної роботи.

Результатом методичної підготовки майбутніх учителів в освітньо-методичному середовищі стане:

- сформованість позитивної мотивації щодо професії учителя;
- актуалізація ціннісних орієнтацій у процесі методичної діяльності, які впливають на розвиток методичного мислення особистості майбутнього вчителя;
- методична обізнаність майбутніх учителів щодо сучасних форм, технологій, форм методичної роботи в ЗЗСО;
- мобільність та критичність методичного мислення, що сприятиме формуванню вмінь виявляти методичні знахідки освітян;
- формування досвіду методичної діяльності; методичної компетентності, що забезпечить здійснення науково-методичної роботи в закладі загальної середньої освіти на належному рівні;
- реалізація творчо-методичного потенціалу майбутнього вчителя.

Підсумовуючи вищезазначене, наголосимо, що методична діяльність майбутнього вчителя в освітньо-методичному середовищі сприятиме заохоченню та підтримці ініціативи студентів, упровадженню їх методичних знахідок, адаптації до педагогічного середовища закладу загальної середньої освіти, прискореному професійному становленню, а також, впливатиме на підвищення професійної мотивації, формування особистості вчителя як фахівця зі своїм творчим методичним потенціалом.

Аргументуємо третю педагогічну умову – забезпечення науково-методичної підтримки процесу методичної підготовки майбутніх учителів, що вимагає розробки відповідних програм підготовки фахівців, створення необхідного їй науково-методичного супроводу [9]. Слід зазначити, що процес методичної підготовки майбутніх учителів передбачає інтеграцію теоретичної та практичної методичної підготовки.

Отже, для практичної реалізації зазначеної умови необхідно: визначити зміст інтеграції теоретичної та практичної методичної підготовки, який має бути методико-прикладний фаховий; забезпечити наявність належного навчально-методичного забезпечення для підготовки студентів до методичної діяльності (розробка навчально-методичних комплексів,

методичних рекомендацій для проходження педагогічної практики, що сприятиме формуванню в майбутніх учителів належного рівня методичної підготовки.

Результатом забезпечення методичної підтримки процесу методичної підготовки майбутніх учителів стане:

- розробка та впровадження методичних рекомендацій для проходження першої педагогічної практики, що відбиває специфіку методичної діяльності вчителя з підготовки й методики проведення уроків; «Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять: методика підготовки та проведення», що орієнтує на реалізацію співтворчості викладачів і студентів;

- розробка та впровадження освітнього компонента «Методична майстерність учителя», в основі засвоєння змісту якого лежить діяльнісний підхід до методичної підготовки, який передбачає продуктивну дидактико-методичну, науково-методичну, творчо-методичну діяльність майбутніх педагогів;

- розробка та впровадження навчально-методичних посібників «Комплекс навчально-дослідницьких і самостійних завдань із методики викладання», «Активні та інтерактивні моделі навчання і виховання», що сприятиме самостійному здобуванню методичних знань, формуванню методичного мислення; спрямовує діяльність майбутніх учителів на методичну співпрацю.

Дотримання вищезазначених педагогічних умов забезпечить випереджальну методичну підготовку та прискорене методичне становлення майбутніх учителів у їх подальшій педагогічній діяльності, а головне розвиток методичної майстерності й творчості. У змісті підготовки вчителя до методичної творчості можна виділити такі аспекти, як: за видом організації змісту, за змістом, за способом навчально-методичної діяльності. Розглянемо їх особливості.

За видом організації змісту – аудиторний і позааудиторний: аудиторна робота студентів передбачає організацію методичної діяльності майбутніх учителів за такими формами: лекції, семінари, практичні, лабораторні; позааудиторна діяльність включає систему позааудиторних заходів методично-творчого спрямування – уроки творчості, панорами творчих методичних ідей, творчі проєкти, вивчення та узагальнення досвіду вчителів під час майстер-класів, творчі зустрічі з учителями тощо.

За змістом – теоретичний, практичний, емпіричний аспекти:

– теоретичний аспект змісту підготовки до методичної творчості передбачає засвоєння системи наукових знань і понять про: методичну творчість, її специфіку; закономірності творчої діяльності; закономірності процесу формування творчої особистості; оволодіння теоретико-методологічними основами організації уроку, спрямованого на формування творчої особистості учня;

– практичний аспект змісту підготовки до методичної творчості передбачає: оволодіння уміннями організації освітнього процесу з урахуванням рівня розвитку творчих можливостей учнів; самооцінку власного рівня творчої методичної діяльності.

– емпіричний аспект змісту підготовки до методичної творчості відображає: спеціально організований пізнавальний процес отримання знань тих закономірностей, зв'язків і відношень, які виявляються через аналіз даних безпосередніх спостережень за творчою навчальною діяльністю здобувачів освіти та самоспостережень.

За способом навчально-методичної діяльності майбутніх учителів можна виділити два важливих аспекти: реконструктивний і творчо-методичний.

Реконструктивний компонент квазіпрофесійної діяльності майбутніх учителів під час опанування основ методичної творчості включає в себе кілька ключових моментів. По-перше, це усвідомлення та теоретичне розуміння основних понять та ідей, які стосуються кожної теми. По-друге,

майбутні вчителі повинні набути практичних навичок, умінь, які дозволяють здійснювати аналіз різних методичних фактів, ситуацій та діяльності. Важливим є також розвиток творчої діяльності як з боку вчителів, так і з боку учнів. Майбутні вчителі мають виконувати частково-пошукові дії в стандартних і нестандартних методичних ситуаціях, що також сприяє їх професійному зростанню.

Творчо-методичний аспект квазіпрофесійної діяльності майбутнього вчителя в процесі оволодіння основами методичної творчості передбачає: усвідомлення закономірностей педагогічного процесу, спрямованого на формування творчої особистості учня; засвоєння системи міжпредметних понять; набуття вмінь теоретично аналізувати педагогічні факти й явища, аналізувати, прогнозувати та проектувати власну методичну діяльність, спрямовану на формування творчої особистості учня; уміння застосовувати набуті знання у нових ситуаціях; свідоме й варіантне розв'язання педагогічних задач; уміння коректувати свій досвід щодо змісту, форм та методів навчання з урахуванням рівня розвитку творчих можливостей учнів і власного рівня творчої методичної діяльності.

Слід зазначити, що творчо-методична діяльність передбачає врахування власного методичного стилю діяльності, особливостей процесу педагогічної рефлексії; розроблення та впровадження майбутніми вчителями інноваційних педагогічних технологій, а також знайомство з передовим педагогічним досвідом вчителів; моделювання нетрадиційних уроків і виховних занять; роботу в динамічних, творчих, ініціативних групах, участь у методичних діалогах, дискусіях, дебатах; тренінгах; майстер-класах, творчих зустрічах із педагогами; учительських студіях; віртуальних педагогічних подорожах; методичних турнірах, конкурсах педагогічної майстерності, панорамах творчих методичних ідей, педагогічних роздумах тощо.

Цілком зрозуміло, що методична діяльність базується на системі сформованих методичних умінь. У процесі дослідження виявлено різні

підходи до виокремлення методичних умінь майбутніх педагогів залежно від ознаки, яку покладено в основу класифікації методичних умінь.

Нижче наведено авторську класифікацію методичних умінь майбутніх учителів.

Для розвитку методичної творчості мають великого значення такі методичні уміння майбутніх учителів, як:

- гностичні (збирання інформації методичного й аналітичного змісту, тлумачення освітньо-методичних процесів, аналіз причинно-наслідкових зв'язків між ними на основі узагальнення та систематизації; знання і розуміння дидактико-методичних положень сучасної освіти, адекватне сприйняття інноваційних методичних знань та досвіду для прийняття правильного рішення, обґрунтування, втілення методичної ідеї крізь призму власних методичних поглядів і ставлень, виявлення варіативності щодо визначення способів розв'язання методичних проблем, завдань та ситуацій; аналіз методичних заходів щодо досягнення його мети, завдань, ефективності застосованих форм, методів, засобів [9, с. 180–184];

- проєктивні (чітке визначення мети методичної діяльності, планування своїх дій та дій учнів із урахуванням шляхів і способів досягнення цілей діяльності; проєктування навчально-матеріальної бази для здійснення навчального процесу відповідно до завдань навчання здобувачів, визначення оптимальних навчальних методів, прийомів та засобів) [9, с. 180–184];

- організаторсько-виконавські (здатність реалізовувати план роботи та знаходити відповідні шляхи для цього; оптимальний розподіл часу відповідно до цілей діяльності, здійснення хронометражу уроку чи виховного заходу; самостійне здійснення методичних дій у змінених або нестандартних умовах; упровадження різних форм і методів навчання здобувачів освіти; методично-доцільна реалізація навчальних та виховних заходів; фіксація результатів методичної праці; виготовлення дидактичних матеріалів і методичних посібників для різних аспектів роботи; здатність орієнтуватися

на потреби дітей та позитивно впливати на учасників педагогічного процесу; уміння встановлювати й підтримувати контакти з іншими людьми, співпрацювати з ними на засадах партнерства) [9, с. 180–184];

– творчо-рефлексивні вміння охоплюють вільне використання знань і вмінь у методичній сфері. Це передбачає креативний підхід до виконання завдань, а також самостійне переосмислення матеріалів, висловлювання своєї методичної думки, ідеї та пропозиції. Суттєвим є розвиток власного стилю в методичній діяльності. Це може включати впровадження нових освітньо-методичних продуктів або створення власних. Самостійне здобуття нових знань і досвіду є важливим чинником для професійного зростання та саморозвитку, а також для вдосконалення методичної майстерності. Не менш значущими творчо-методичними вміннями є проведення аналізу і адекватна оцінка дидактико-методичних ситуацій. Це дозволяє ефективно реалізувати рефлексію в методичній роботі.

Творчо-рефлексивні вміння дозволяють розв'язувати майбутнім учителям методичні завдання, серед яких найбільш поширені такі типи: 1) аналіз готового варіанту розв'язання методичної ситуації, обґрунтування доцільності (недоцільності) добору вчителем дидактичних матеріалів, застосування прийомів, способів навчання, послідовності навчальної діяльності, типу й структури уроку, методичного підходу до опрацювання певної теми тощо; 2) виокремлення одного із кількох запропонованих варіантів розв'язання методичної проблеми; 3) відтворення певних методичних дій (за аналогією, за інструкцією тощо); 4) самостійний пошук власного розв'язку методичної проблеми, самостійне виконання методичних дій за певних умов [9].

Дані здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що методична творчість в умовах кризових ситуацій – це важливий аспект педагогічної діяльності, який полягає в розробці та застосуванні інноваційних методів навчання, що враховують специфічні умови кризових обставин.

Формування методичної творчості в майбутніх учителів є ключовим аспектом їхньої професійної підготовки, оскільки саме від здатності вчителя використовувати креативні й інтерактивні методи залежить ефективність освітнього процесу.

Серед ключових аспектів, які впливають на формування методичної творчості майбутніх учителів, наприклад, в умовах війни, слід зазначити такі, як теоретична підготовка, адаптивність методів навчання, інноваційний підхід до освітнього процесу й упровадження інноваційних технологій, гнучкість навчальних програм, розвиток критичного мислення, розвиток креативного мислення, практичне застосування знань, співпраця та підтримка, обмін досвідом, рефлексія, аналіз. Розглянемо особливості зазначених аспектів.

Так, теоретичний аспект підготовки майбутніх учителів – перший крок у формуванні методичної творчості – це здобуття міцної теоретичної бази. Майбутні педагоги повинні добре розуміти основи педагогіки, психології освітнього процесу, методик навчання предмету та різноманітні методичні підходи. Це дозволяє їм не лише відтворювати наявні методики, але й адаптувати їх до індивідуальних потреб учнів, їх вікових особливостей тощо. Окрім професійних навичок, педагоги повинні розуміти, як кризові ситуації, особливо військові дії, впливають на психіку дітей. Їм необхідно володіти методиками підтримки дітей, які переживають стрес, страх або втрату, бути джерелом емоційної стабільності.

Адаптивність методів навчання дозволяє в кризових умовах (наприклад, під час військових дій) переглядати традиційні методи навчання та шукати інноваційні підходи. Майбутні вчителі повинні навчитися працювати у різних умовах: онлайн, оф-лайн, у змішаних формах, а також надавати індивідуальну підтримку учням з урахуванням їх психоемоційного стану.

Реалізація інноваційних підходів до освітнього процесу та впровадження інноваційних технологій. Сучасний освітній процес вимагає

впровадження інтерактивних платформ, застосування ігрових методів або проєктної діяльності, які допомагають зберегти мотивацію до навчання навіть у складних умовах.

Сучасні технології та креативні підходи до викладання освітніх компонентів у ЗВО стають важливими для підтримання зацікавленості здобувачів вищої освіти. Залучення інноваційних технологій в освітній процес допомагає стимулювати творчу діяльність як здобувачів, так і педагогів. Використання інтерактивних платформ, віртуальних лабораторій та інших інструментів дозволяє їм експериментувати з новими формами, методами й засобами навчання.

Гнучкість навчальних програм. Освітні програми також потребують гнучкості. Майбутні педагоги повинні вміти адаптувати зміст навчання під реальні потреби учнів, що можуть змінюватися в залежності від ситуації на фронті й інших соціальних факторів.

Розвиток критичного мислення. Кризові ситуації вимагають від учителів здатності швидко реагувати на непередбачувані обставини та приймати нестандартні рішення. Тому важливо формувати у майбутніх учителів навички критичного мислення, аналізу ситуацій, пошуку альтернативних рішень у педагогічній практиці.

Розвиток креативного мислення. Методична творчість потребує креативного мислення, що включає вміння мислити нестандартно, генерувати нові ідеї та застосовувати їх у навчальному процесі. Це можна досягти через:

- використання методів проблемного навчання;
- стимулювання рефлексивної діяльності (роздуми про власний досвід, аналіз результатів);
- роботу над проєктами, які вимагають творчого підходу.

Практичне застосування знань. Важливою складовою розвитку методичної творчості є можливість застосовувати знання на практиці. Наприклад, під час практичних занять, проходження педагогічної практики,

де студенти можуть випробовувати різні дидактичні методи, адаптувати їх до потреб учнів, модифікувати та створювати нові методики.

Співпраця та обмін досвідом. Колективна взаємодія, підтримка з боку колег відіграють значну роль у формуванні методичної творчості. Обмін досвідом допомагають майбутнім учителям знайти нові підходи до вирішення проблем. Обговорення нових методик з колегами сприяють розвитку методичної творчості. Завдяки колаборації педагоги можуть отримати нові ідеї та вдосконалювати свій методичний досвід.

Із метою формування методичної творчості майбутнього вчителя доцільним є проведення таких методичних заходів, як «Творчі зустрічі» з учителями – переможцями професійних конкурсів «Учитель року», «Конкурс на кращій дистанційний курс» з метою ознайомлення студентів з ефективним творчим методичним досвідом, виховання професійних якостей майбутнього вчителя, розв'язання суперечностей професійного спрямування, підвищення престижу педагогічної професії. Педагоги під час таких зустрічей мотивують студентів до самостійної творчої роботи, методичного пошуку, нестандартного розв'язання актуальних проблем закладів загальної середньої освіти, сприяють розвитку в них установки на творчу професійну діяльність, можливість участі у професійних конкурсах. Крім цих заходів, передача концептуально нової ідеї авторської методичної системи відбувається під час майстер-класів за участі вчителів-практиків, основним завданням яких є ознайомлення майбутніх учителів з творчим методичним досвідом освітян; створення умов для професійного розвитку майбутнього вчителя, набуття досвіду творчої—методичної діяльності. Під час майстер-класу відбувається: узагальнення досвіду вчителя з певної проблеми; опанування методичними прийомами; надання реальної допомоги учасникам майстер-класу щодо визначення задач саморозвитку й формування індивідуальної програми самоосвіти за фахом; знаходження способів оновлення своєї методичної діяльності та вбудовування нових

прийомів і форм роботи в індивідуальний методичний стиль майбутнього вчителя, здійснення педагогічної рефлексії.

Рефлексія та аналіз. Систематичний аналіз, методична рефлексія своєї роботи й робота над помилками сприяють розвитку творчих навичок. Важливо, щоб майбутні вчителі мали навички критичного аналізу своєї діяльності та вміли знаходити шляхи її покращення.

Наведемо приклади формування успішної методичної творчості в майбутніх учителів, які демонструють, як інноваційні підходи можуть покращити навчальний процес у педагогічному ЗВО. Ось деякі з них:

Фліп-клас (Flipped Classroom). Цей метод передбачає, що здобувачі освіти вивчають новий матеріал самостійно (позааудиторно) за допомогою відеолекцій, а в аудиторії (або під час онлайн заняття) виконують практичні завдання та обговорюють складні питання. Це дозволяє більш ефективно використовувати час на занятті для активного навчання та взаємодії.

Проектне навчання (Project-Based Learning). Здобувачі вищої освіти працюють над реальними проектами, які вимагають застосування знань із різних предметів. Це сприяє розвитку критичного мислення, навичок співпраці й творчого підходу до вирішення проблем.

Диференційоване навчання. Воно передбачає адаптацію навчальних матеріалів та методів до індивідуальних потреб і рівня підготовки здобувачів вищої освіти, впровадження завдань різних рівнів, створення навчальних груп із урахуванням темпу навчання здобувачів, рівня їх реальних навчальних можливостей і рівня навчальних досягнень на певному етапі опанування освітнім компонентом, а також способи оцінювання (формувальне, само- та взаємооцінювання).

Інтерактивні технології. Упровадження інтерактивних дошок, мобільних додатків й інших технологій для створення динамічного та стимулювального освітнього середовища. Наприклад, платформи як Kahoot! дозволяють створювати інтерактивні вікторини, які роблять навчання більш цікавим.

Гейміфікація. Використання елементів педагогічної гри в освітньому процесі для підвищення мотивації та залучення студентів. Наприклад, система балів, рівнів і нагород може стимулювати студентів до активної участі в навчанні. Серед онлайн-платформ для навчання слід зазначити такі *Classcraft* <https://www.classcraft.com/>, *iLearn* <https://ilearn.org.ua/>, *Kahoot* <https://kahoot.it/>, серед онлайн-ресурсів для гейміфікації занять слід зазначити *Gimkit* <https://www.gimkit.com/>

Зазначені приклади демонструють, як методична творчість може сприяти підвищенню ефективності навчання та розвитку методичної компетентності у здобувачів вищої освіти.

Для підвищення рівня цифрової грамотності майбутнього вчителя необхідно розвивати знання, навички й уміння використовувати сучасні комп'ютерні техніки та програмне забезпечення, інноваційні пристрої (гаджети й додатки), змінювати та розвивати ставлення майбутніх учителів щодо сучасних технологічних пристроїв і цифровізації освіти.

В умовах організації дистанційного навчання, розв'язанню вищезазначених кризових ситуацій в Україні, сприяє впровадження в освітній процес ЗВО онлайн-платформ та освітніх онлайн-ресурсів, які доцільно спрямовувати на формування методичної творчості майбутніх учителів.

Синхронне проведення занять в ЗВО (лекції, лабораторні, практичні, семінарські), уроків під час педагогічної практики відбувається на освітніх платформах, наприклад, Google Classroom, Google Education, серед цифрових сервісів користується попитом і Zoom Meetings for Education.

З метою мотивації майбутніх учителів до розвитку методичної творчості, активного залучення їх до освітнього процесу й управління ним доцільно впроваджувати цифрові інструменти, такі, як: Google (Google Діску, Google форми), можливості Youtube для освіти; віртуальні лабораторії Go-Lab; Інтернет-ресурси для створення завдань для уроків; сервіси для створення хмари слів; освітньою платформу «Labster», сервіси

Learningapps.org та <https://quizizz.com/>, сервіси для створення кросвордів, дидактичних ігор, головоломок, вікторин, Сервіси для створення інфографіки, інтелект-карт тощо.

Доцільним є опанування методикою роботи з Інтерактивними підручниками Edera з історії України, української мови, математики, біології, фізики, географії) <https://www.ed-era.com/books/>; мультимедійними підручниками КМ Медіа (з відео, можливістю читати на телефонах) <http://kmmedia.com.ua/books/>.

Саме тому здобувачам вищої педагогічної освіти доцільно опанувати цифровими освітніми ресурсами, а саме: Kahoot, [Google Workspace](#), Mentimeter, Flipgrid, Jambord, Learning, iNaturalist, Simple Mind, Рандомне колесо (рандомайзер) <http://surl.li/ugubx1>, створення та використання QR-коду, за допомогою якого можливо закодувати будь-яке посилання в Інтернеті тощо.

З вищезазначеного випливає, що формування методичної творчості майбутніх учителів – це важливий процес, який вимагає використання сучасних онлайн-ресурсів для розробки та впровадження нових підходів до навчання.

Наведемо деякі онлайн-ресурси, які можуть допомогти у цьому процесі:

Google Classroom, ця платформа призначена для управління навчальним процесом. Викладачі можуть створювати завдання, організовувати дистанційне навчання, проводити інтерактивні обговорення, організовувати спільну роботу над проєктами, забезпечувати інтеграцію з іншими інструментами Google (Docs, Slides, Sheets) – classroom.google.com.

TeachThought – онлайн-платформа, яка надає різноманітні ресурси для розвитку методичних навичок, інноваційних підходів у викладанні та креативного мислення для вчителів. Її можливості полягають у створенні статей, ідеї для проєктного навчання, курсів з розвитку критичного мислення, гейміфікації та інтеграції технологій. teachthought.com.

Edutopia – платформа, яка підтримує розвиток методичної творчості через статті, відеоматеріали й практичні приклади з класних кімнат. Вона орієнтована на освітні інновації, її можливостями є ресурси для розвитку креативних підходів у викладанні, ідеї для проєктів, поради з гейміфікації, інклюзивного навчання. edutopia.org.

Coursera – платформа для онлайн-курсів, яка пропонує курси з педагогіки, розвитку креативного мислення, інноваційних методик викладання від провідних університетів світу. Її можливості – курси з освітніх інновацій, гейміфікації в навчанні, управління класом, розвитку критичного мислення. coursera.org.

FutureLearn – платформа для онлайн-курсів, що пропонує програми для педагогів, спрямовані на розвиток методичних та творчих навичок. Включає курси з сучасних освітніх методик, використання технологій у навчанні, креативного підходу до викладання. futurelearn.com.

Pinterest – платформа для пошуку та збереження ідей, корисних ресурсів, наочних матеріалів, прикладів уроків та креативних проєктів для викладання. Надає можливості для створення колекції уроків, ідеї для творчого викладання, проєкти з різних предметів. pinterest.com.

TED-Ed – онлайн-ресурс, що надає відео та навчальні плани, створені для натхнення майбутніх учителів на креативні методи викладання. Її можливостями є освітні відео, які охоплюють різні предмети та теми, створення інтерактивних уроків на основі відео. ed.ted.com.

Padlet – інструмент для спільної роботи, де майбутні вчителі можуть створювати віртуальні «дошки», додавати нотатки, зображення, відео та обговорювати ідеї. Використовується для спільної творчої роботи над проєктами, планування уроків, збирання ресурсів для навчання. padlet.com.

Canva for Education – інструмент для створення візуального контенту, який допомагає вчителям створювати презентації, навчальні плакати й інші матеріали для уроків. Містить готові шаблони для створення інфографіки,

презентацій, робочих аркушів, забезпечує підтримку співпраці. canva.com/education.

Piktochart також є інструментом для створення інфографіки та візуальних матеріалів, який може бути використаний для візуалізації навчальних планів або створення навчальних матеріалів. Цей інструмент забезпечує легке створення візуальних матеріалів для занять, використання в навчанні – формування критичного мислення через аналіз інформації. piktochart.com.

Запропоновані вище ресурси надають майбутнім учителям можливість розвивати свої методичні та творчі навички, експериментувати з новими методиками та інструментами для викладання, а також співпрацювати з іншими вчителями і фахівцями. Слід зазначити, що сформована методична творчість у вчителя допомагає підтримувати якість освіти у кризових умовах, незважаючи на складні обставини, і сприяє розвитку у здобувачів освіти стійкості, креативності та здатності до адаптації.

Висновок. Таким чином, формування методичної творчості у майбутніх учителів – це багатогранний процес, що вимагає як теоретичної підготовки, так і практичної реалізації. Здобувачі вищої педагогічної освіти повинні мати можливість не лише отримувати знання, але й активно застосовувати їх, генеруючи нові ідеї та підходи для підвищення ефективності навчання в закладах загальної середньої освіти. Формування методичної творчості у майбутніх освітян у кризових умовах повинно базуватися на інтеграції педагогічної, психологічної та інноваційної підготовки, це допоможе їм бути готовими до викликів сучасного освітнього процесу й ефективно працювати навіть в умовах кризи. Перспективним напрямом дослідження є дослідження процесу формування методичної творчості майбутніх учителів на основі інтеграції аудиторної та позааудиторної методичної роботи.

Список використаних джерел:

1. Василенко Н. В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики. *Завуч. Усе для роботи*. 2017. № 21-22. С. 36–73.
2. Давидова О. В. Особливості взаємозв'язку педагогічних стереотипів і установок: теоретичний і практичний аспекти. *Психологія і особистість*. 2019. № 1(15). С. 165–184. URL: <http://surl.li/xqhewm> (дата звернення: 14.09.2024).
3. Дубяга С. М., Молодиченко В. В. Методична творчість у системі професійної підготовки майбутніх учителів. *Наукові записки : зб. наук. статей / Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2011. Вип. LXXXXIV (94). С. 93–100. URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/5092> (дата звернення: 14.09.2024).
4. Каплінський В. В. Загальнопедагогічна компетентність учителя: особливості, складники, шляхи формування : монографія. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2017. 154 с.
5. Кириленко В. І., Чалюк Ю. О. Оцінка готовності країн до дистанційного навчання. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 1 (30). С. 24–33. URL: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4> (дата звернення: 12.09.2024).
6. Лондар Л. П. Щодо забезпечення дистанційного навчання в Україні в умовах війни. *Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти* : зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 360 с. URL: <http://surl.li/invzss> (дата звернення: 12.09.2024).
7. Семенець-Орлова І. А. Проблеми розвитку дистанційної освіти в Україні. *Освіта України в умовах воєнного стану: управління, цифровізація, євроінтеграційні аспекти* : зб. тез доп. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (наукове електронне видання), 25 жовт. 2022 р. Київ : ДНУ «Інститут

освітньої аналітики», 2022. С. 55–57. URL: <http://surl.li/bppgrt> (дата звернення: 14.09.2024).

8. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості : підруч. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.

9. Упатова І. П. Теорія і практика методичної підготовки майбутніх учителів початкової школи : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2019. 506 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0519U000207> (дата звернення: 12.09.2024).

10. Фурса І. В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів біології на основі інтеграції природничих та педагогічних дисциплін: автореф. дис. ... кан. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Переяслав-Хмельницький, 2016. 24 с.

11. Харківська А., Мордовцева Н. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців із психології у дистанційному освітньому середовищі в контексті розвитку комунікативних навичок. *Наука і техніка сьогодні*. 2024. № 7(35). С. 431–439.

12. Kharkivska A., Prokopenko A. (2023). Partnership in the management system of an institution of higher education. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*. 2023. № 29. P. 36–40..

References:

1. Vasylenko, N. V. (2017). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: realizatsiia teorii ta praktyky [Competency-based approach in education: implementation of theory and practice]. *Zavuch. Use dlia roboty – Head teacher. Everything for work*. 21-22, 36-73 [in Ukrainian].

2. Davydova, O. V. (2019). Osoblyvosti vzaiemozviazku pedahohichnykh stereotypiv i ustanovok: teoretychnyi i praktychnyi aspekty [Peculiarities of the Interrelation of Pedagogical Stereotypes and Attitudes: Theoretical and

Practical Aspects]. *Psykhologhiia i osobystist – Psychology and personality*. 1(15), 165–184. Retrieved from <http://surl.li/xqhewm> [in Ukrainian].

3. Dubiaha, S.M., & Molodychenko, V.V. (2011). *Metodychna tvorchiist u systemi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Methodological Creativity in the System of Professional Training of Future Teachers]*. *Naukovi zapysky – Scientific notes*: Kyiv. LXXXIV (94), 93-100. Retrieved from <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/5092> [in Ukrainian].

4. Kaplinskyi, V. V. (2017). *Zahalnopedahohichna kompetentnist uchytelia: osoblyvosti, skladnyky, shliakhy formuvannia: monohrafiia [General pedagogical competence of a teacher: features, components, ways of formation]*. Vinnytsia. 154 [in Ukrainian].

5. Kyrylenko, V. I., & Chaliuk, Yu. O. (2022). *Otsinka hotovnosti krain do dystantsiinoho navchannia [Assessment of countries' readiness for distance learning]*. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk – Priazovsky economic herald*. 1 (30), 24–33. Retrieved from <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4> [in Ukrainian].

6. Londar, L. P. (2022). *Shchodo zabezpechennia dystantsiinoho navchannia v Ukraini v umovakh viiny [On providing distance learning in Ukraine during the war]*. *Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: upravlinnia, tsyvrovizatsiia, yevrointehratsiini aspekty – Education in Ukraine under martial law: management, digitalization, European integration aspects*. Kyiv, 360. Retrieved from <http://surl.li/invzss> [in Ukrainian].

7. Semenets-Orlova, I. A. (2022). *Problemy rozvytku dystantsiinoi osvity v Ukraini [Problems of development of distance education in Ukraine]*. *Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: upravlinnia, tsyvrovizatsiia, yevrointehratsiini aspekty – Education in Ukraine under martial law: management, digitalization, European integration aspects*. Kyiv, 55–57. Retrieved from <http://surl.li/bppgrt> [in Ukrainian].

8. Sysoieva, S.O. (2006). *Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Fundamentals of pedagogical creativity]*. Kyiv, 344 [in Ukrainian].

9. Upatova, I. P. (2019). Teoriia i praktyka metodychnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Theory and practice of methodological training of future primary school teachers]. *Doctor's thesis*. Kharkiv, 506. Retrieved from <https://uacademic.info/ua/document/0519U000207> [in Ukrainian].

10. Fursa, I. V. (2016). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv biologii na osnovi intehratsii pryrodnychkykh ta pedahohichnykh dystsyplin [Formation of Professional Competence of Future Biology Teachers on the Basis of Integration of Natural and Pedagogical Disciplines]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Pereiaslav-Khmelnyskyi, 24 [in Ukrainian].

11. Kharkivska, A., & Mordovtseva, N. (2024). Osoblyvosti profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv iz psykholohii u dystantsiinomu osvritnomu seredovyshchi v konteksti rozvytku komunikatyvnykh navychok [Specificities of professional training of future specialists in psychology in the distance educational environment in the context of communication skills development]. *Nauka i tekhnika sohodni – Science and Technology Today*. 7(35), 431–439. doi [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7\(35\)-431-439](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-7(35)-431-439) [in Ukrainian].

12. Kharkivska, A., & Prokopenko, A. (2023). Partnership in the management system of an institution of higher education. *Mountain School of Ukrainian Carpaty*, (29), 36–40. doi <https://doi.org/10.15330/msuc.2023.29.36-40> [in English].

УДК 378.091.33-027.22-044.922:796.412]”364”(045)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З РІЗНИХ ФІТНЕС-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

© Школа О., Фоменко О., Макотченко О.

DOI NUMBER: 10.46489/TOESIWC-24-42-25

У статті досліджується трансформація практичних занять з фітнес-технологій для здобувачів вищої освіти в умовах воєнного часу. Актуальність теми обумовлена необхідністю адаптації навчальних програм, що забезпечують фізичну активність